

B. DUŽANEC, *Figura*. Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt

DUVAL, Noël, franc. arheolog (Le Chesnay, Versailles, 24. XII. 1929). Profesor na Sorbonni u Parizu. Kao istraživač kasnoant. arhitekture proučavao i povijesne cjeline, osobito Sirmium (Sremska Mitrovica), Dioklecijanovu palaču u Splitu i Salonu.

BIBL.: *La place de Split dans l'architecture aulique du Bas-Empire*, Urbs, 1961–62; *Sirmium »ville impériale« ou »capitale«?* Corso di cultura (Ravenna), 1979, 26; *Mensae funéraires de Sirmium et de Salone*, VjAHD, 1984, 77; *Le culte des martyrs de Salone a la lumière des recherches récentes à Manastirine*, Académie des inscriptions et belles-lettres. Compte rendus des séances de l'année 1990, Paris 1990; *Encore les »cinq martyrs« de Salone. Un témoignage épigraphique désormais bien établi*, Studi di antichità cristiana, XLVIII, Città del Vaticano 1992 (s E. Marinom). T. Mar.

DUŽANEC, Blanka, keramičarka (Zagreb, 28. V. 1908 – 26. VI. 1989). Završila je Likovnu akademiju u Varšavi (1932). Predavala na Obrtnoj školi u Zagrebu, gdje je 1934. organizirala keramički odjel. God. 1945–63. pro-

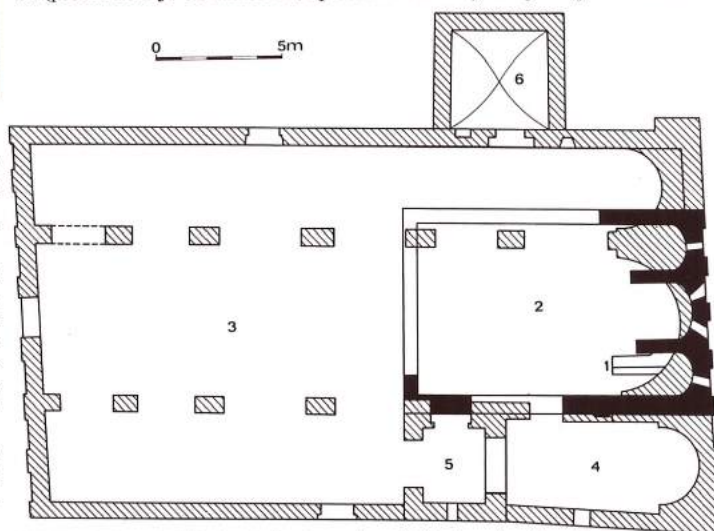
DVIGRAD, ruševine

fesor na Školi primijenjene umjetnosti u Zagrebu, na kojoj 1952. osniva tehnološki odjel i organizira suradnju s keramičkom industrijom. U svojim radovima (vaze, tanjuri, zdjele, figure), većinom u tehnici angobe, naglašava crtež i oblikuje figuralne prizore. Od 1928. izlaže u zemlji i inozemstvu. Retrospektivna izložba priređena joj je u Zagrebu 1976.

LIT.: M. Baričević, *Povijest moderne keramike u Hrvatskoj*, Zagreb 1986, str. 54–59. Ma. B.

DVIGRAD (Dvagrada, Dvograd), ruševni ostaci srednjovj. grada u Istri, Z od Kanfanara. Od ilir. vremena na brežuljcima iznad Limske kotline dominirala su dva kasteljera. U ranom sr. vijeku zvali su se *Parentino* i *Moncastello*. U prvome od njih zamro je život već poč. sr. vijeka, a drugi je, pod imenom Dvograda – *Duecastelli*, bio naseljen, pod vlašću akvilejskoga patrijarha i potom Venecije, sve do 1631, kad su ga stanovnici zbog epidemije kuge napustili i osnovali Kanfanar. Ostaci pružaju jedinstvenu sliku srednjovj. gradske strukture, opasane zidinama i kulama kod ulaza u grad; očuvani su perimetralni zidovi otprilike 220 zgrada i smjerovi komunikacija među njima (najbolje se razaznaju župni dvor i kuća straže uz glavni ulaz). Na središnjoj uzvisini uzdižu se ruševine crkve *Sv. Sofije* (XI–XII. st.). Podignuta je na mjestu starije predromaničke građevine od koje su u začelju svetišta ostale uzidane tri male apside s dijelovima zidnih slikarija iz IX. st. i ulomci crkvenog namještaja s pleternim plohozrezbama. Propovjedaonica iz XIV. st. s reljefom *Sv. Sofije* s dva grada u rukama danas je u župnoj crkvi u Kanfanaru. U okolici je Dvigrada kasnoant. i srednjovj. groblje bogato arheol. nalazima, te nekoliko značajnih crkava. U grobljanskoj crkvi *Sv. Marije od Lakuća* (gotička građevina sa zvonikom »na preslicu« i polukružnom upisanom apsidom) nalazi se ciklus fresaka koje su rad tzv. »Šarenog majstora« domaćeg porijekla iz XV. st. (prikaz Marije od Milosrđa, apostola i svetaca). Isti je majstor oslikao i

DVIGRAD, tlocrt bazilike Sv. Sofije: 1. ostaci ranokršćanske crkve, 2. predromanička crkva, 3. romanička bazilika, 4. krstionica, 5. zvonik, 6. gotička sakristija

kapelicu *Sv. Antuna* (Sv. Marija sa svecima) koja stilski pripada prijelazu romanike u gotiku. Nedaleko od Dvigrada su i ruševine benediktinske opatije, osnovane u X. st. i napuštene u XVIII. st., s crkvom *Sv. Petronile*, gotičke osnove. I od naselja je romanička kapela *Sv. Ilije*, koja je 1442. pregrađena gotičkom konstrukcijom svoda.

LIT.: A. Mohorovićić, *Problem tipološke klasifikacije objekata srednjovjekovne arhitekture na području Istre i Kvarnera*, Ljetopis JA, 1957, 62, str. 517. – B. Fučić, *Istarske freske*, Zagreb 1963. – M. Bertoša, *Dvigradsko područje prema nekim dokumentima iz XVI–XVIII stoljeća*, Jadranski zbornik, 1969. – B. Marušić, *Kasnoantičko i ranosrednjovjekovno groblje kaštela Dvograd*, Histria archaeologica, 1970, 1. – Isti, *Kompleks bazilike sv. Sofije u Dvogradu*, ibid., 1971, 2. Ma. Š.

DVORAC (u Dalmaciji → *ljetnikovac*, u Istri → *stancija* ili *štancija*), ladanjska stambena zgrada aristokrata ili bogatih zemljoposjednika na posjedu vlasnika, najčešće za povremeno stanovanje. Uz dvorac su redovito i gospodarske zgrade.

Dvorci se počinju graditi u srednjoeur. zemljama krajem XV. st., kada se napuštaju utvrđeni gradovi (burgovi) na teško pristupačnim mjestima. Grade se na lijepim, slikovitim položajima, najčešće u nizini ili na manjoj uzvisini. Neki dvorci zbog veće ili manje ugroženosti ili pak kao sjećanje na burbove imaju kule, koje s vremenom postaju puka dekoracija.